

FPV DRONLARIN İLERİ GÖZETLEYİCİLERE DESTEK MAKSATLI KULLANIMI: MUHAREBELERDE İLERİ GÖZETLEYİCİLERE İHTİYAÇ KALMADI MI?

Giriş

Topçu silah sistemleri, görmeyerek ateş eden kara ateş destek vasıtalarından biridir ve ileri gözetleyici, ateş idare merkezi ve atış bataryası olmak üzere üç alt sistemden oluşur. Topçu atış timini oluşturan bu üç ayağın koordineli çalışması, etkili bir topçu atışının anahtarıdır.

İleri gözetleyiciler manevra bölük komutanının ateş desteği konusundaki yardımcısıdır. Emrine girdiği manevra bölüğünün hareketına uygun şekilde arazide gözetleme faaliyetlerini yapar, bir hedef tespit edilirse bunun eldeki hangi ateş destek vasıtası ile ateş altına alınacağına karar verir. Eğer bir hedef topçu tarafından ateş altına alınacaksa da hedefin yerini tespit eder, topçu ateş idare merkezine bildirir ve müteakiben yapılan atışı gözetler. Yapılan atışın doğruluğuna ve yeterlilik durumuna göre ihtiyaç varsa düzeltmelerini göndererek atışı tekrar ettirir.

İleri gözetleyicilerin arazide sürdürdükleri bu faaliyetlerini doğru ve hızlı bir şekilde yerine getirmeleri önemli hususlardan bir tanesidir. İleri gözetleyiciler muharebelerde yürüttükleri faaliyetlerinde doğruluk ve hız sağlamak için Resim-1'de örnekleri verilen hedef tespit sistemlerini kullanırlar.

Ancak bu cihazların da yetenekleri bir noktada sınırlıdır. Örneğin bu cihazlar kullanılsa bile sütte arkasında bulunan hedeflerin tespiti mümkün değildir. Yine günümüz muharebelerinin çoğunlukla meskun mahallere kaydığı düşünüldüğünde, meskun mahallerde ileri gözetleyicilik yapmak açık araziye göre daha zordur.

Resim-1

İnsansız Hava Araçlarının Kullanımı

Son dönemlerdeki savaşlar, askeri operasyonlar ve terörle mücadele hareketlerinde insansız hava araçlarının etkin bir şekilde kullanılması ve başarılı sonuçlar alması, muharebe sahasında önemli bir yer edinmelerini sağlamıştır. Özellikle İHA'ların, keşif, gözetleme, hedef tespiti, iletişim sağlama, gibi birçok alanda kullanılması, askeri stratejilerin önemli bir parçası haline gelmiştir. İnsansız hava araçları, düşmanın hareketlerini takip etmek, stratejik hedefleri belirlemek ve gerektiğinde hızlı ve etkili bir şekilde müdahale etmek için kritik bir rol oynamaktadır.

Teknolojinin de gelişmesi ile birlikte yetenekleri artan İHA'lar ileri gözetleyicilerin tespit edemeyeceği derinlikteki hedeflerin tespiti için önemli bir vasıta haline gelmiştir. İHA'lar ile tespit edilen hedef bilgileri topçu ateş destek vasıtalarına iletilerek ateş altına alınması sağlanmıştır. Dolayısıyla ileri gözetleyicilerin yaptığı faaliyetler çok daha doğru ve hızlı biçimde İHA'lar tarafından yerine getirilmiştir. Bu kullanımla birlikte topçu silah sistemlerinin de etkinlikleri son derece fazlalaşmıştır.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin İHA ile tespit edilen hedeflerin topçu silahları vasıtası ile ateş altına alınması konusunda en tecrübeli

ordulardan biri olduğu ifadesini kullanmak yanlış olmayacaktır. Yine 2020 yılında başlayan ve 44 gün süren Azerbaycan Ermenistan arasındaki savaşta da insansız hava araçları ile tespit edilen hedefler çok başarılı bir şekilde topçu silah sistemleri ile etkisiz hale getirilmiştir.

24 Şubat 2022 yılında başlayan ve devam eden Rusya-Ukrayna Savaşı'nda, her iki taraf da topçu silah sistemlerinin daha etkin kullanılması amacıyla insansız hava araçlarından faydalanmaktadır. Savaşın başında büyük çaptaki İHA ve SİHA'lar yoğun şekilde kullanılsa da bu sistemlere karşı alınan tedbirlerin artmasıyla kullanımları biraz sınırlanmış ve azalmıştır.

Çare olarak Ukrayna Kuvvetleri meraklıları tarafından sivil havacılıkta yarışlarda kullanılan en basit tarzdaki FPV dronlarını savaş alanına sürerek topçu silah sistemlerinin etkinliğini artırmak, Ruslara ait kritik hedefleri tespit edip, doğru ve hızlı biçimde ateş altına alabilmeyi amaçlamıştır. Konuyla ilgili olarak yaklaşık 200 Ukraynalı şirketin dron üretimi yaptığı ve ürünlerden en az 67 modelin devlet tarafından sözleşme kapsamına alındığı ifade edilmektedir. Hatta Ukrayna, savaş alanında insansız hava araçlarına olan ihtiyacın artmasıyla birlikte, vatandaşlarına evde dron üretmeye de teşvik etmektedir.²⁶

²⁶Roman VYSOCHANSKY, 27 şubat 2024, <https://www.ploughshares.ca/publications/redefining-the-battlefield-drone-warfare-tactics-in-ukraine>

Bu şekildeki kullanımın başarısı üzerine Rusya tarafı da bu basit yapıdaki FPV dronlarını kullanmaya başlamıştır. Bunun yanında bu şekildeki kullanım her iki taraf için de en büyük sıkıntılardan birisi olan topçu mühimmatının da daha tasarruflu kullanılmasına katkı sağlamaktadır.

Sonuç ve Değerlendirmeler

Muharebelerde Topçu Silah Sistemlerinin gökyüzündeki gözleri haline gelen insansız hava araçlarının bu tür kullanımı ile ileri gözetleyicilerine ihtiyaç kalmadığı şeklinde değerlendirilmemelidir. Her ne kadar insansız hava araçları gözetleyicinin görevlerini yerine getirebiliyor olsalar da bu sistemlerin de bazı sınırlamalarının olduğu bir gerçektir.

İHA'lara karşı alınan tedbirlerin her geçen gün artması, özellikle elektronik harpten etkilenmeleri, olumsuz hava koşullarında kullanım zorlukları gibi temel nedenlerden dolayı FPV dronları başta olmak üzere tüm insansız hava araçlarının tamamen kara ileri gözetleyicilerinin yerine kullanılmasının en azından şimdilik mümkün olmadığını göstermektedir.

Bu durumda üst karargahlar için büyük çaptaki taktik İHA'ların derinlikteki kritik hedeflerin tespiti için görev yapmaya devam etmesinin yanı sıra başarısı özellikle Rusya Ukrayna Savaşında ispatlanan FPV dron tarzındaki mini İHA'ların da kara ileri gözetleyicileri için yardımcı bir hedef tespit vasıtası olarak kullanılmasının uygun olabileceği değerlendirilmektedir.

FPV dron tarzındaki bir cihaz ile donatılan ileri gözetleyicilerin;

-Özellikle meskun mahallerde, daha doğru ve etkin bir şekilde görev yapabileceği, dronun küçük boyutu ve manevra kabiliyeti sayesinde dar alanlarda rahatlıkla hareket ederek hedef tespiti yapabileceği,

-Mevcut kara hedef tespit cihazları ile göremediği sütte arkasında bulunan hedefleri tespit edebilme imkanına sahip olacağı,

-Görüş imkanının azaldığı havalarda dron vasıtası ile gözetlemesinde kesinti yaşamayacağı,

-Gerçek zamanlı bilgi akışı ile ateş destek karar verme sürecinin kısaltarak hedefin daha kısa sürede ateş altına alınmasının sağlanabileceği,

-Daha hassas ve doğru hedef tespiti ile mühimmatın daha verimli kullanılmasının sağlanabileceği,

-Atışı müteakip hedefteki hasar kıymetlendirmesini daha doğru biçimde yapabileceği,

-En önemlisi, ileri gözetleyicinin bekasını artıracığı ve daha geniş bir alanı izleyebilmesiyle görev alanına derinlik kazandıracığı değerlendirilmektedir.

Ayrıca bu dronların, mevcut atış kontrol sistemleri ile entegre çalışabilmesi ve yeteneklerin yapay zeka ve görüntü işleme teknolojileri ile desteklenmesi sağlandığında daha da etkin bir kullanım sağlanabileceği öngörülmektedir.

